GENERALINIO ADVOKATO
DEAN SPIELMANN IŠVADA,
pateikta 2025 m. gruodžio 18 d.[1]

Sujungtos bylos C-424/24 ir C-425/24

ZD
prieš
Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),
Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI),
Procura federale presso la Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),
Collegio di garanzia dello sport presso il Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI),
Corte federale d'appello presso la Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC) (C-424/24)
ir
MI
prieš
Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),
Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI) (C-425/24)

(*Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sporto teismo skirta drausminė nuobauda – Laikinas draudimas verstis futbolo klubo valdybos nario ar vadovo veikla – Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos administraciniam teismui nesuteikiami įgaliojimai panaikinti ir leidžiama tik priteisti žalos atlyginimą – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Veiksminga teisminė gynyba – SESV 45 ir 56 straipsniai – Laisvas darbuotojų judėjimas ir laisvė teikti paslaugas“

Įvadas

1. Savo bendrajame tarptautinės privatinės teisės kurse, skaitytame Hagos tarptautinės teisės akademijoje, profesorius François Rigaux paaiškino, kad sporto teisės sistemoje dėl sporto institucijų faktinio monopolio laikantis jų nustatytų taisyklių atsiranda prievartos elementas, dėl kurio šios taisyklės įgyja teisinę reikšmę. Pasak jo, asmenų, nusprendusių laikytis šių taisyklių, padėtis yra panaši į „keliaujančiojo tarp planetų“ padėtį, nes „norėdamas nusileisti Mėnulyje ar Marse, jis turi prisitaikyti prie gravitacijos ar temperatūros sąlygų ir patenkinti savo deguonies poreikius naudodamas atitinkamą įrangą“[2].

[1] Originalo kalba: prancūzų.

[2] Rigaux, F., „Les situations juridiques individuelles dans un système de relativité générale. Cours général de droit international privé“, *Recueil des cours de l'Académie de La Haye en ligne*, Brill, Nijhoff, vol. 213, 1989, p. 67.

2. „Sporto“ taisyklių teisinis pobūdis reiškia, kad faktinį monopolį turinti institucija ar institucijos turi teisę taikyti sankcijas už jų pažeidimą, daugiausia drausmines nuobaudas. Šis sporto teisės sistemos ypatumas yra šios bylos esmė.

3. Prašymuose priimti prejudicinį sprendimą *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) klausia Teisingumo Teismo, ar su Sąjungos teise suderinamos tam tikros teisės nuostatos, kuriomis Italijoje reglamentuojamas sporto asociacijų įgaliojimų skirti sankcijas jų jurisdikcijai priklausantiems asmenims įgyvendinimas.

4. Konkrečiai kalbant, jo prašoma nuspręsti, ar teisminė kontrolė, galinti baigtis tik žalos, padarytos asmenims, kuriems paskirtos drausminės nuobaudos, atlyginimo priteisimu, atitinka iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylančią teisę į veiksmingą teisminę gynybą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

5. Šiose bylose svarbūs ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir SESV 45, 56, 101 bei 102 straipsniai.

Italijos teisė

Konstitucija

6. *Costituzione della Repubblica Italiana* (Italijos Konstitucija; toliau – Konstitucija)[3] 2 straipsnyje nustatyta:

„Respublika pripažįsta ir užtikrina neliečiamas žmogaus, kaip individo ir socialinių darinių, kuriuose ugdoma jo asmenybė, nario teises ir reikalauja vykdyti politinio, ekonominio ir socialinio solidarumo pareigas, nuo kurių negalima nukrypti.“

7. Šios Konstitucijos 18 straipsnyje nustatyta:

„Piliečiai turi teisę laisvai, be leidimo, burtis į asociacijas tokiais tikslais, kurie nėra draudžiami asmenims pagal baudžiamąją teisę.“

8. Minėtos Konstitucijos 24 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:

„Kiekvienas gali ginti teisme savo teises ir teisėtus interesus.“

9. Tos pačios Konstitucijos 103 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:

„Valstybės Taryba ir kitos administracinės teisenos institucijos turi jurisdikciją užtikrinti teisėtų interesų apsaugą, o įstatymo nustatytose konkrečiose srityse – ir subjektinių teisių apsaugą nuo viešojo administravimo institucijų.“

[3] GURI Nr. 298, 1947 m. gruodžio 27 d.

10. Italijos Konstitucijos 113 straipsnyje įtvirtinta:

„Bendrosios kompetencijos ar administraciniame teisme visada leidžiama teisėtų teisių ir interesų teisminė gynyba nuo viešojo administravimo aktų.

Tokia teisminė gynyba negali būti draudžiama ar apribota konkrečiomis teisių gynimo priemonėmis ar tam tikrų kategorijų aktais.

Įstatyme nustatytos teisminės institucijos, galinčios panaikinti viešojo administravimo aktus pačiame įstatyme numatytais atvejais ir sukeliant jame numatytas pasekmes.“

Administracinio proceso kodeksas

11. *Codice del processo amministrativo* (Administracinio proceso kodeksas)[4], patvirtinto 2010 m. liepos 2 d. *Decreto legislativo n°104* (Įstatyminis dekretas Nr. 104), 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Administracinis teismas užtikrina visišką ir veiksmingą apsaugą pagal Konstitucijos ir Europos teisės principus.“

12. Šio kodekso 30 straipsnio 6 dalyje numatyta:

„Administracinis teismas turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti visus reikalavimus atlyginti žalą, patirtą dėl teisėtų interesų pažeidimo arba jo išimtinei jurisdikcijai priklausančiose srityse – subjektinių teisių pažeidimo.“

13. Minėto kodekso 133 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Jei įstatyme nenumatyta kitaip, išimtinei administracinių teismų jurisdikcijai priklauso:

<…>

z) ginčai dėl *Comitato olimpico nazionale italiano* (Italijos nacionalinis olimpinis komitetas (CONI)) ar sporto federacijų aktų, kai jie nepriklauso išimtinei sporto drausmės institucijų kompetencijai, išskyrus ginčus, susijusius su klubų, asociacijų ir sportininkų tarpusavio turtiniais santykiais.“

Įstatymas Nr. 280/2003

14. 2003 m. rugpjūčio 19 d. *Decreto-legge n°220 recante disposizioni urgenti in materia di giustizia sportiva* (Dekretas įstatymas Nr. 220 dėl skubių priemonių sporto drausmės srityje)[5] buvo pertvarkytas į įstatymą įstatymu 2003 m. spalio 17 d. *Legge n°280, conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge n°220, recante disposizioni urgenti in materia di giustizia sportiva* (Įstatymas Nr. 280 dėl Dekreto įstatymo Nr. 220 dėl skubių priemonių sporto drausmės srityje pertvarkymo į įstatymą, padarius pakeitimus)[6] (toliau – Įstatymas Nr. 280/2003).

4 GURI Nr. 156, 2010 m. liepos 7 d., p. 1.

5 GURI Nr. 192, 2003 m. rugpjūčio 20 d., p. 4.

6 GURI Nr.°243, 2003 m. spalio 18 d., p. 4

15. Įstatymo Nr. 280/2003 1–3 straipsniai suformuluoti taip:

„1 straipsnis. Bendrieji principai

1. Respublika pripažįsta ir skatina nacionalinės sporto teisės, kaip Tarptautinio olimpinio komiteto kompetencijai priskiriamos tarptautinės sporto teisės dalies, autonomiją.

2. Sporto teisės ir Respublikos teisės ryšiai reglamentuojami vadovaujantis autonomijos principu, išskyrus atvejus <…> kai subjektyvios teisinės situacijos, susijusios su sporto teise, yra svarbios Respublikos teisės sistemai.

2 straipsnis – Sporto sistemos autonomija

1. Vadovaujantis 1 straipsnyje išdėstytais principais, sporto teisės reglamentuojamai sričiai priskiriami šie klausimai:

a) nacionalinės sporto sistemos ir jos šakų reguliavimo, organizavimo ir įstatų nuostatų laikymasis ir taikymas, siekiant užtikrinti tinkamą sporto veiklos vykdymą;

b) drausmės sričiai priskiriamas elgesys ir atitinkamų su sportu susijusių drausminių nuobaudų skyrimas bei taikymas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytais klausimais klubai, asociacijos, asocijuotieji ir registruotieji nariai, vadovaudamiesi [CONI] ir sporto federacijų įstatų ir reglamentų nuostatomis, privalo kreiptis į sporto drausmės organus <…>.

<…>

3 straipsnis. Jurisdikcijos taisyklės ir pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Išnaudojus visas sporto drausmės sistemos teisių gynimo priemones ir nepažeidžiant bendrosios kompetencijos teismų jurisdikcijos nagrinėti klubų, asociacijų ir sportininkų turtinius santykius, bet kokiam kitam ginčui dėl [CONI] ar sporto federacijų aktų, jei kompetencija jį spręsti nėra priskirta sporto drausmės institucijoms pagal 2 straipsnį, taikomas Administracinio proceso kodeksas, bet kuriuo atveju nedarant poveikio galimoms arbitražinėms išlygoms, įtrauktoms į [CONI] įstatus ir reglamentus, kaip tai suprantama pagal 2 straipsnio 2 dalį <…>.

<…>“

FIGC sporto drausmės kodeksas

16. Pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuobaudos buvo paskirtos pagal *Codice di giustizia sportiva della Federazione Italiana Giuoco Calcio* (Italijos futbolo federacijos (FGIC) sporto drausmės kodeksas)[7].

17. Pagal šio kodekso 2 straipsnio 1 dalį jis taikomas, be kita ko, „vadovams“, vykdantiems profesinę veiklą sporto srityje, t. y. asmenų kategorijai, kuriai, neginčijama, priklauso ZD ir MI.

[7] 2019 m. birželio 11 d. Sprendimu Nr. 258 patvirtintas *Giunta Nazionale del CONI* (CONI nacionalinė taryba) pagal *Statuto CONI* (CONI įstatai) 7 straipsnio 5 dalies l punktą.

18. Minėto kodekso 4 straipsnyje „Bendrųjų nuostatų privalomasis pobūdis“ numatyta:

„1. 2 straipsnyje nurodyti asmenys privalo laikytis FIGC įstatų, kodekso, vidaus organizacinių taisyklių bei kitų federacijos taisyklių, taip pat lojalumo, teisingumo ir sąžiningumo principų visuose santykiuose, susijusiuose su sporto veikla.

2. Pažeidus šio straipsnio 1 dalyje numatytas pareigas, taikomos 8 straipsnio 1 dalies a, b, c ir g punktuose bei 9 straipsnio 1 dalies a, b, c, d, f, g ir h punktuose nurodytos sankcijos.

<…>“

19. Be kitų sankcijų, to paties kodekso 9 straipsnio 1 dalies f punkte nurodytas „diskvalifikavimas nustatytam laikotarpiui FIGC su galimu prašymu taikyti diskvalifikavimą UEFA [Europos futbolo asociacijų sąjunga] sistemoje“.

20. FIGC sporto drausmės kodekso 31 straipsnio „Ekonominės ir valdymo srities pažeidimai“ 1 dalyje nustatyta:

„Sporto drausmės institucijų, *Commissione di vigilanza sulle società di calcio professionistiche* (Profesionalaus futbolo klubų priežiūros komisija) ir kitų federacijos priežiūros institucijų, taip pat institucijų, kompetentingų išduoti UEFA ir FIGC licencijas, reikalaujamų dokumentų nepateikimas, pakeitimas, materialinis ar ideologinis suklastojimas, net ir dalinis, arba melagingos, neišsamios ar dalinės informacijos pateikimas yra administracinis nusižengimas. Veiksmai, kuriais bet kokiu atveju siekiama apeiti federacijos teisės aktus valdymo ir ekonominiais klausimais, ir šioje srityje kompetentingų federacijos institucijų sprendimų nevykdymas taip pat laikomi administraciniu nusižengimu. Nedarant poveikio griežtesnių sankcijų, numatytų UEFA licencijavimo taisyklėse ar kitose specialiosiose taisyklėse, taip pat griežtesnių sankcijų, kurios gali būti taikomos už kitus šiame straipsnyje numatytus pažeidimus, taikymui, klubas, padaręs šioje dalyje nurodytus pažeidimus, baudžiamas bauda ir įspėjimu.“

Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

21. ZD ir MI atitinkamai yra Italijoje įsteigto profesionalaus futbolo klubo *Juventus F. C. SpA* (toliau – *Juventus*) buvęs vadovas ir buvęs valdybos narys.

22. *Federazione Italiana Giuoco Calcio* (Italijos futbolo federacija, toliau – FIGC) yra pagal privatinę teisę Italijoje įsteigta asociacija. Jos tikslas – skatinti ir reguliuoti profesionalų ir mėgėjų futbolą šioje valstybėje narėje. Ji yra Tarptautinės futbolo asociacijų federacijos (FIFA) ir Europos futbolo asociacijų sąjungos (UEFA) narė.

23. Savo ruožtu *Comitato Olimpico Nazionale Italiano* (Italijos nacionalinis olimpinis komitetas, toliau – CONI) yra viešosios teisės reglamentuojamas subjektas, kurio buveinė yra Italijoje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, jis yra atsakingas už įvairių Italijos sporto asociacijų veiklos koordinavimą.

24. 2022 m. balandžio 1 d. *Procura Federale Presso La Federazione Italiana Giuoco Calcio* (FIGC federacijos prokuratūra, Italija) (toliau – federacijos prokuratūra), kuri yra FIGC institucija, kompetentinga nagrinėti drausmės bylas, *Tribunale Federale nazionale* (FIGC federacijos teismas, Italija; toliau – federacijos teismas) pareiškė ieškinį keliems Italijos profesionalaus futbolo

klubams, įskaitant *Juventus*, ir keliems jų vadovams. Federacijos prokuratūra, be kita ko, kaltina juos pažeidus FIGC sporto drausmės kodekso 4 ir 31 straipsniuose įtvirtintus lojalumo, teisingumo ir sąžiningumo principus. Konkrečiai kalbant, federacijos prokuratūra kaltina ZD ir MI iš esmės tuo, kad jie dalyvavo kuriant fiktyvaus kapitalo prieaugio, kurio bendra suma viršija 60 mln. EUR, sistemą, kai *Juventus* 2020 ir 2021 m. finansinėse ataskaitose ir apskaitos balansuose pateikė arba patvirtino deklaracijas, kuriose visos žaidėjų sporto paslaugų perleidimo, taigi ir perkėlimo iš vieno klubo į kitą operacijos buvo klaidingai nurodytos kaip savarankiškos operacijos. Federacijos prokuratūros teigimu, iš tikrųjų tai buvo mainų sandoriai, kuriais siekta išvengti joms nustatyto tarptautinės apskaitos standarto taikymo ir galiausiai deklaruoti didesnį pelną ir turtą nei realus šioje sistemoje dalyvaujančių klubų pelnas ir turtas.

25. 2022 m. balandžio 22 d. sprendimu federacijos teismas, FIGC organas, turintis jurisdikciją, be kita ko, drausminių nuobaudų srityje, priėmė sprendimą išteisinti visus fizinius ir juridinius asmenis, su kuriais buvo susijęs tas ieškinys [8].

26. Federacijos prokuratūra dėl tokio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Corte Federale d'Appello presso la Federazione Italiana Giuoco Calcio* (FIGC apeliacinis teismas, Italija; toliau – federacijos apeliacinis teismas).

27. 2022 m. gegužės 27 d. sprendimu federacijos apeliacinis teismas patvirtino federacijos teismo sprendimą [9].

28. 2022 m. lapkričio 24 d. federacijos prokuratūra iš Respublikos prokuroro prie *Tribunale di Torino* (Turino teismas, Italija) gavo dokumentų, esančių baudžiamosios bylos, kurią prokuratūra lygiagrečiai pradėjo dėl šios išvados 24 punkte paminėtame ieškinyje nurodytų veikų, medžiagoje, kopiją. Gavusi šiuos dokumentus, federacijos prokuratūra nusprendė, kad šie dokumentai suteikia pagrindą kreiptis į federacijos apeliacinį teismą dėl dalinės peržiūros.

29. 2023 m. sausio mėn. federacijos apeliacinis teismas priėmė sprendimą, jame patenkino federacijos prokuratūros prašymą dėl dalinės peržiūros [10]. Šiuo sprendimu jis, be kita ko, skyrė ZD ir MI drausminę nuobaudą, t. y. draudimą 24 mėnesius vykdyti veiklą FIGC, kartu su prašymu taikyti jį ir UEFA bei FIFA sistemoje. Šio draudimo, praktiškai apimančio bet kokios profesinės veiklos vykdymą FIGC kompetencijai priklausančioje srityje, t. y. profesionaliojo futbolo ar mėgėjų futbolo Italijoje, taikymą FIFA drausmės komitetas vėliau išplėtė visame pasaulyje.

30. ZD ir MI apskundė minėtą sprendimą *Collegio di Garanzia della Sport presso il Comitato Olimpico Nazionale Italiano* (CONI sporto etikos komitetas, Italija) (toliau – Sporto etikos komitetas), kuris yra aukščiausiasis sporto drausmės teismas.

31. 2023 m. gegužės 8 d. sprendimu Sporto etikos komitetas atmetė ZD ir MI skundus, patenkino kitų asmenų skundus ir grąžino bylą federacijos apeliaciniam teismui, kad šis galėtų galutinai nustatyti skirtinas drausmines nuobaudas [11].

32. 2023 m. gegužės 25 d. minėtoje baudžiamojoje byloje buvo priimta nutartis nutraukti bylą.

[8] Sprendimas Nr. 0128/TFNSD-2021-222.

[9] Sprendimas Nr. 0089/CFA-2021-2022.

[10] Sprendimas Nr. 0063/CFA2022–2023, paskelbtas 2023 m. sausio 20 d. ir pateiktas 2023 m. sausio 30 d.

[11] Sprendimas Nr. 40/2023.

33. Tada ZD ir MI apskundė federacijos apeliacinio teismo ir po to Sporto etikos komiteto priimtus sprendimus *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kiek šie sprendimai su jais susiję.

34. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą tas teismas nurodo, pirma, kad savo atitinkamais skundais ZD ir MI pirmiausia prašo sustabdyti ir panaikinti federacijos apeliacinio teismo jiems skirtą drausminę nuobaudą ir, nepatenkinus šio reikalavimo, atlyginti dėl jos patirtą žalą. Vis dėlto pagal taikytinus Italijos teisės aktus, kaip juos išaiškino *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija), jis privalo atmesti šiuos du skundus kaip „nepriimtinus dėl jurisdikcijos neturėjimo“, kiek jais siekiama, kad būtų panaikintos šios drausminės nuobaudos.

35. Dviejuose 2011 m. vasario 7 d.[12] ir 2019 m. balandžio 17 d.[13] sprendimuose *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas, Italija) iš esmės pripažino, jog Įstatymo Nr. 280/2003 2 ir 3 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos „sporto drausmės organams“, tarp kurių yra federacijos teismas, federacijos apeliacinis teismas ir Sporto etikos komitetas, suteikiama išimtinė jurisdikcija nagrinėti prašymus sustabdyti drausminių nuobaudų, skirtų juridiniams ar fiziniams asmenims, kurie yra įvairių Italijos sporto asociacijų registruotieji arba asocijuotieji nariai, taikymą ir jas panaikinti. Tuo tarpu administracinis teismas pagal Administracinio proceso kodekso 133 straipsnio 1 dalies z punktą turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti bylas dėl CONI ir Italijos sporto asociacijų aktų, kurios nepriklauso vien „sporto drausmės institucijų“ jurisdikcijai. Tarp tokių bylų yra bylos dėl skundų, kuriais asmenys, kuriems skirtos tokios drausminės nuobaudos, prašo, „išnaudojus nacionalinės sporto drausmės sistemos teisių gynimo priemones“, netiesiogiai patikrinti jų teisėtumą, kad būtų užtikrinta jų „subjektinės teisinės padėties“ ir jų „teisių ir teisėtų interesų“ „lygiavertė teisminė gynyba“. Tokia gynyba galėtų būti tik piniginė kompensacija už šiems asmenims padarytą žalą.

36. Kaip matyti iš tų pačių sprendimų, *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) tokį įvairių nagrinėjamų Įstatymo Nr. 280/2003 ir Administracinio proceso kodekso nuostatų aiškinimą grindė išvada, kad šios nuostatos yra Italijos įstatymų leidėjo priimant Įstatymo Nr. 280/2003 1 straipsnį atlikto veiksmingos ir visapusiškos teisminės gynybos principo, įtvirtinto Konstitucijos 24, 103 ir 113 straipsniuose, ir būtinybės išsaugoti sporto sistemos autonomiją, kuri saugoma pagal šios Konstitucijos 2 ir 18 straipsnius, „pagrįsto palyginimo“ rezultatas. Taigi atitinkamų asmenų teisminę gynybą veiksmingai užtikrina „sporto drausmė“, kaip ypatinga „asociacijų drausmės“ išraiška, kiek tai susiję su teisinėmis situacijomis, kaip antai susiklosčiusiomis dėl drausminių nuobaudų skyrimo, kurios yra svarbios „sektoriaus teisės sistemai“, t. y. „sporto sistemai“, bet ne „bendrai teisės sistemai“. Be to, veiksmingą šių asmenų „subjektinės teisinės padėties“ teisminę gynybą, atsižvelgiant į „bendrosios teisės sistemą“, ir toliau užtikrintų administraciniai teismai.

37. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jam reikia kreiptis į Teisingumo Teismą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, kad galėtų priimti sprendimą tiek dėl ZD ir MI pareikštų skundų priimtinumo, tiek dėl jų pagrįstumo.

38. Galiausiai, trečia, jis iš esmės nurodo, kad abejoja dėl Įstatymo Nr. 280/2003 atitikties Sąjungos teisei.

[12] Sprendimas Nr. 49/2011 (GURI Nr. 8, 2011 m. vasario 16 d., IT:COST:2011:49).

[13] Sprendimas Nr. 160/2019 (GURI Nr. 27, 2019 m. liepos 3 d., IT:COST:2019:160).

39. Šiomis aplinkybėmis byloje C-424/24 *Tribunale amministrativo per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Sąjungos teisė, visų pirma ESS 6 ir 19 straipsniai, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos[14] 47 straipsnį ir [Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos][15] 6 [straipsnį], kiek tai susiję su veiksmingos teisinės gynybos principu, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama valstybės narės vidaus teisės nuostata, kaip antai įtvirtinta Įstatymo Nr. 280/2003 2 straipsnyje, kaip ji aiškinama [nacionalinėje] jurisprudencijoje, pagal kurią, išnaudojus nacionalinės sporto drausmės sistemos teisių gynimo priemones, neleidžiama pasinaudoti teisine gynyba, kai nacionaliniam teismui (šiuo atveju administraciniam teismui) suteikiama teisė panaikinti su sporto veikla susijusią drausminę nuobaudą ir jos poveikį ateityje, taip pat laikinai sustabdyti šių nuobaudų galiojimą, taip apribojant nacionalinio teismo įgaliojimus tik lygiaverčiu žalos atlyginimu, jei paaiškėja, kad naudojimasis drausminiais įgaliojimais iš tiesų buvo neteisėtas?

2. Ar Sąjungos teisė, visų pirma ESS 6 ir 19 [straipsniai], aiškinami atsižvelgiant į [Chartijos] 47, 48 ir 49 straipsnius ir EŽTK 6 ir 7 straipsnius, turi būti aiškinami taip, kad, siekiant užtikrinti teisėtumo, baudžiamosios teisės normų išsamumo ir konkretumo, taip pat tinkamo teisinio proceso principų laikymąsi, pagal juos draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai įtvirtinta Įstatymo Nr. 280/2003 2 straipsnyje, kaip ji aiškinama [nacionalinėje] jurisprudencijoje, pagal kurią, taikant nacionalinėje teisėje įtvirtintą ir [nacionalinėje] jurisprudencijoje išaiškintą sporto teisės autonomijos principą, sporto sistemos institucijoms leidžiama skirti sporto klubo vadovui drausminę nuobaudą, kuria draudžiama vykdyti profesinę veiklą, dėl [FIGC] nuostatos (FGCI sporto drausmės kodekso 4 straipsnio 1 dalies), kurioje nustatyta bendro pobūdžio neapibrėžta taisyklė, kad visi nariai ir vadovai, be įstatų ir kitų federacijos taisyklių, privalo laikytis lojalumo, teisingumo ir sąžiningumo principų, pažeidimo?

3. Ar Sąjungos teisė, visų pirma SESV 45, 49, 56, 101 ir 102 straipsniai, taip pat [Chartijos] 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai įtvirtinta Įstatymo Nr. 280/2003 2 straipsnyje, pagal kurią sporto institucijoms leidžiama skirti drausminę nuobaudą, kuria aukštas pareigas einančiam tarptautinio lygio sporto klubo vadovui 24 mėnesius draudžiama vykdyti profesinę veiklą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu?“

40. Tokiomis pačiomis aplinkybėmis byloje C-425/24 *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui iš esmės tuos pačius prejudicinius klausimus.

41. Rašytines pastabas pateikė ZD, MI, CONI, FIGC, Italijos ir Portugalijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija.

42. ZD, MI, CONI, FIGC, Italijos vyriausybė ir Komisija buvo išklausytos per 2025 m. rugsėjo 17 d. posėdį.

14 Toliau – Chartija.

15 Pasirašyta Romoje 1950 m. lapkričio 4 d (toliau – EŽTK).

Analizė

43. Teisingumo Teismo prašymu šioje išvadoje bus nagrinėjami tik pirmasis ir trečiasis prejudiciniai klausimai. Pirmiausia išnagrinėsiu trečiąjį klausimą, paskui pereisiu prie pirmojo klausimo.

Dėl trečiojo klausimo

44. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45, 56, 101 ir 102 straipsniai [16] turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinės teisės aktais, kaip antai nagrinėjamais šioje byloje, leisti sporto institucijoms skirti sporto klubo vadovui drausminę nuobaudą, dėl kurios jam uždraudžiama 24 mėnesius vykdyti profesinę veiklą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis.

Dėl priimtinumo

45. Komisija ir Italijos vyriausybė ginčija šio klausimo priimtinumą [17] ir iš esmės mano, kad šiuose prašymuose juos pateikęs teismas nepaaiškino ryšio, kurį jis nustatė tarp prašomų išaiškinti Sąjungos teisės nuostatų ir pagrindinėse bylose taikytinų nacionalinės teisės aktų.

46. Komisijos teigimu pagrindinės bylos nėra tarpvalstybinio pobūdžio. Jos nuomone, visos šių bylų aplinkybės susijusios tik su Italija, kalbant apie drausmines nuobaudas, paskirtas Italijoje dirbusiems vadovams, kurie buvo susiję darbo santykiais su Italijos futbolo klubu ir nepasinaudojo teise laisvai judėti. Šios drausminės nuobaudos yra „laikinas draudimas 24 mėnesius vykdyti veiklą FIGC *kartu su prašymu taikyti jį ir UEFA bei FIFA sistemoje*“. Taigi kliūtis atitinkamų vadovų laisvam judėjimui praktiškai atsirastų tik tada, kai UEFA ar FIFA patenkintų FIGC pateiktą prašymą išplėsti minėtų sankcijų geografinę taikymo sritį Europos ar pasaulio mastu.

47. Šiuo klausimu reikėtų pažymėti, kad Teisingumo Teismas jau sutiko atsakyti į jam pateiktus klausimus, kai nagrinėjami nacionalinės teisės aktai dėl savo dalyko ar pobūdžio *galėjo* turėti tarpvalstybinį poveikį [18]. Taip yra kalbant apie šioje byloje nagrinėjamus Italijos teisės aktus, kuriuose numatyta, kad kai kurioms iš sankcijų, skirtų užtikrinti šių nuostatų laikymąsi, gali būti pateiktas prašymas taikyti jas ir UEFA bei FIFA sistemoje.

48. Todėl siūlau Teisingumo Teismui atmesti šį nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą.

Dėl esmės

49. Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad nacionalinės teisės nuostatos, dėl kurių pateiktas šis klausimas ir kurios įtrauktos į FIGC Sporto drausmės kodeksą, reglamentuoja tam tikrus FIGC sankcijų skyrimo veiklos aspektus. Šį kodeksą parengė pagal privatinę teisę įsteigta asociacija, t. y.

[16] Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo SESV 49 straipsnį, susijusį su įsisteigimo laisve. Vis dėlto Teisingumo Teismas turėtų performuluoti šį klausimą, neįtraukdamas šios nuostatos, nes man neatrodo, kad futbolo klube einamos vadovaujamosios pareigos dėl ypatingo savo pobūdžio nereiškia veiklos, kuri gali būti vykdoma nuolat ir nepertraukiamai, iš buveinės paskirties valstybėje narėje. Žr. 2022 m. rugsėjo 7 d. Sprendimą *Cilevičs ir kt.* (C-391/20, EU:C:2022:638, 54 punktas).

[17] Nors atrodo, kad Komisijos rašytinėse pastabose šis nepriimtinumu grindžiamas prieštaravimas siejamas su pirmuoju prejudiciniu klausimu, Komisija per teismo posėdį nurodė, kad iš tikrųjų šis prieštaravimas susijęs su trečiuoju klausimu.

[18] Pavyzdžiui, žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *Citroën Belux* (C-265/12, EU:C:2013:498, 32 ir 33 punktai).

FIGC, o patvirtino CONI. Pastaroji viešojo pobūdžio institucija turi įvertinti jo atitiktį įstatymui, *Statuto Comitato Olimpico Nazionale Italiano* (CONI įstatai)[19], pagrindiniams principams, taip pat CONI nacionalinės tarybos nustatytoms gairėms ir kriterijams[20].

50. Tada reikia išnagrinėti klausimus, susijusius su šių nuostatų suderinamumu su konkurencijos normomis (SESV 101 ir 102 straipsniais) ir, antra, su laisvo darbuotojų ir paslaugų judėjimo taisyklėmis (SESV 45 ir 56 straipsniais). Vis dėlto būtų gerai pateikti įžanginę pastabą.

51. Pagal suformuotą jurisprudenciją sporto veikla reglamentuojama Sąjungos teisės, jeigu tai yra ekonominė veikla. Kaip neseniai nurodė Teisingumo Teismas, tik tam tikros konkrečios taisyklės, kurių priėmimo priežastys išimtinai nėra ekonominės ir kurios susijusios su klausimais, turinčiais reikšmės tik pačiam sportui, turi būti laikomos nesusijusiomis su jokia ekonomine veikla[21]. Akivaizdu, kad taisyklės, susijusios su profesionalaus sporto klubo ekonominiu valdymu, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nepriklauso šiai kategorijai ir todėl patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

52. Atsižvelgiant į SESV 101 straipsnį, atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar privatinės teisės reglamentuojamų futbolo rungtynes organizuojančių asociacijų priimti sprendimai, kaip antai sprendimas skirti nagrinėjamą nuobaudą, turi būti laikomi „įmonių asociacijų sprendimais“ ir todėl jiems turi būti taikomas šioje nuostatoje įtvirtintas draudimas.

53. Šiuo klausimu reikėtų priminti, kad tam, jog būtų taikomas toks draudimas, įmonių asociacijos sprendimas arba suderinti veiksmai turi galėti paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir jų „tikslas ar poveikis“ turėtų būti konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas vidaus rinkoje[22]. Taigi SESV 101 straipsnio pažeidimą galima konstatuoti tik jeigu yra įvykdytos šios dvi sąlygos.

54. Net darant prielaidą, kad nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos yra „įmonių asociacijos sprendimas“, iš bylos medžiagos visiškai nematyti, kad dėl šių teisės aktų ir sankcijų, kurias pagal juos leidžiama skirti, galėtų atsirasti konkurencijos ribojimas dėl tikslo ar dėl poveikio.

55. Šie teisės aktai susiję su drausminių nuobaudų skyrimu fiziniams asmenims, kaip antai futbolo klubų vadovams. Vis dėlto jokia bylos medžiagoje esanti informacija neleidžia daryti prielaidos, kad šių sankcijų skyrimas galėtų netiesiogiai lemti futbolo klubo, kuriame nubausti vadovai vykdė savo profesinę veiklą, perkėlimą į žemesnę lygą. Atsižvelgiant į tai, negalima daryti išvados, kad minėti teisės aktai gali iškraipyti konkurenciją tarp įmonių.

56. Dėl SESV 102 straipsnio pažymėtina, kad šia nuostata draudžiamas bet koks vienos ar kelių įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi vidaus rinkoje, galintis paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą. Tuo straipsniu siekiama, kad nebūtų pažeista konkurencija ir dėl to nenukentėtų bendrasis interesas, atskiros įmonės ir vartotojai, ir baudžiama už dominuojančią

[19] Iš dalies pakeistas 2023 m. lapkričio 21 d. *Consiglio Nazionale* (CONI nacionalinė taryba) nutarimu Nr. 1745, kuris buvo patvirtintas 2023 m. gruodžio 20 d. *Presidente del Consiglio dei Ministri* (Ministrų tarybos pirmininkas) sprendimu.

[20] Žr. CONI įstatų 7 straipsnio 5 dalies l punktą.

[21] Žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *European Superleague Company* (C-333/21, EU:C:2023:1011, 84 punktas; toliau – Sprendimas *European Superleague*). Tai konkrečiai taikoma taisyklėms dėl užsienio valstybių žaidėjų neįtraukimo į komandų, dalyvaujančių jų šalims atstovaujančių rinktinių varžybose, sudėtį arba dėl reitingo kriterijų, taikomų atrenkant individualiai varžybose dalyvaujančius atletus, nustatymo.

[22] Žr. 2017 m. gruodžio 6 d. Sprendimą *Coty Germany* (C-230/16, EU:C:2017:941, 22 punktas).

padėtį užimančių įmonių veiksmus, kuriais ribojama konkurencija kokybiniais pranašumais ir kuriais dėl to pastariesiems gali būti padaryta tiesioginė ar netiesioginė žala arba sutrikdyta ar iškraipyta konkurencija [23].

57. Šioje byloje, net darant prielaidą, kad FIGC ir CONI gali būti laikomos „įmonėmis“, kaip tai suprantama pagal konkurencijos teisę, nesuprantu, kokioje rinkoje jos užimtų dominuojančią padėtį ir galėtų ja piktnaudžiauti naudodamosi įgaliojimais skirti sankcijas futbolo klubų vadovams.

58. Taigi pareiškėjų pagrindinėje byloje nurodytas galimas skaidrių, aiškių ir tikslių materialinių kriterijų, reglamentuojančių šių įgaliojimų skirti sankcijas įgyvendinimą, nebuvimas bet kuriuo atveju nekeltų problemų atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį [24].

59. Taigi, mano nuomone, SESV 101 ir 102 straipsniais nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kokie nagrinėjami šioje byloje.

60. Dėl SESV nuostatų, susijusių su laisvu judėjimu, reikėtų priminti, jog iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad visomis SESV nuostatomis laisvo asmenų judėjimo srityje siekiama palengvinti Sąjungos piliečiams bet kokios profesinės veiklos vykdymą Sąjungos teritorijoje ir draudžiamos priemonės, galinčios sudaryti nepalankesnes sąlygas šiems piliečiams, kai jie ketina vykdyti ekonominę veiklą kitos valstybės narės teritorijoje [25]. Todėl pagal SESV 45 straipsnį draudžiamos visos nacionalinės priemonės, kurios gali kliudyti Sąjungos piliečiams pasinaudoti šiame straipsnyje garantuojama pagrindine laisve arba dėl kurių toks naudojimasis tampa mažiau patrauklus. Tas pats teisinis kriterijus taikomas laisvei teikti paslaugas pagal SESV 56 straipsnį [26].

61. Šiuo klausimu pažymiu, kad FIGC Sporto drausmės kodekse numatytos drausminės nuobaudos, paskirtos, be kita ko, Italijos profesionalaus futbolo klubų vadovams, gali sukliudyti šiems vadovams priimti darbo pasiūlymus pagal darbo sutartį kituose Europos futbolo klubuose arba teikti paslaugas šiems klubams. Šiomis aplinkybėmis vargu ar gali kilti abejonių dėl to, kad yra kliudoma vadovų, kuriems paskirtos nuobaudos, laisvam judėjimui, kaip tai suprantama pagal SESV 45 ir 56 straipsnius.

62. Pagal suformuotą jurisprudenciją tokia kliūtis vis dėlto gali būti leidžiama, jeigu nustatoma, kad, pirma, atitinkamų priemonių nustatymas pateisinamas teisėtu bendrojo intereso tikslu ir, antra, jos atitinka proporcingumo principą [27].

63. Dėl teisėto bendrojo intereso tikslo buvimo reikėtų patikslinti tai, kas nurodyta toliau.

64. Iš bylos medžiagos matyti, kad FIGC Sporto drausmės kodekso 4 straipsnyje nustatyta pareiga visuose su sporto veikla susijusiuose santykiuose laikytis lojalumo, teisingumo ir sąžiningumo principų, nes priešingu atveju taikomos sankcijos, numatytos, be kita ko, šio kodekso 9 straipsnyje.

65. Taigi pirmoji iš šių nuostatų susijusi su veiksmais, kuriais pažeidžiami lojalaus dalyvavimo sporto varžybose, taigi ir vienodo požiūrio į dalyvaujančius klubus, principai.

[23] Žr. 2025 m. vasario 25 d. Sprendimą *Alphabet ir kt.* (C-233/23, EU:C:2025:110, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[24] Žr. Sprendimą *European Superleague* (131–135 punktai).

[25] Žr. 2023 m. lapkričio 16 d. Sprendimą *Komisija / Nyderlandai (Teisės į pensiją vertės perkėlimas)* (C-459/22, EU:C:2023:878, 29 punktas).

[26] Žr. 2013 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Konstantinides* (C-475/11, EU:C:2013:542, 44 punktas).

[27] Žr. 2024 m. spalio 4 d. Sprendimą *FIFA* (C-650/22, EU:C:2024:824, 95 punktas; toliau – Sprendimas *FIFA*).

66. Tokie veiksmai, kaip pareiškėjų pagrindinėje byloje [28], leidžia klubui, kuriam jie priklauso, gauti neteisėtą ekonominį pranašumą, palyginti su kitais tose pačiose varžybose dalyvaujančiais klubais. Taip jie kelia grėsmę vienodoms klubų dalyvavimo šiose varžybose sąlygoms. Taigi nagrinėjamose nacionalinės teisės nuostatose įtvirtinta sankcijų sistema siekiama užtikrinti sąžiningą ir lygiateisę sporto varžybų eigą sukčiavimu neiškreiptomis sąlygomis.

67. Savo ruožtu esu įsitikinęs, kad tokiu tikslu galima remtis siekiant pateisinti nagrinėjamų teisės aktų priėmimą, juo labiau kad Teisingumo Teismas neseniai pripažino, jog „tikslas užtikrinti sporto varžybų reguliarumą yra teisėtas bendrojo intereso tikslas, kurio sporto asociacija gali siekti“ [29].

68. Dėl klausimo, ar nagrinėjami nacionalinės teisės aktai yra tinkami užtikrinti tokio tikslo įgyvendinimą ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti, reikėtų pažymėti, jog Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pabrėžiama būtinybė, kad institucijų, įgaliotų skirti sankcijas, turima diskrecija nebūtų naudojamasi savavališkai. Iš šios jurisprudencijos, be kita ko, matyti, kad asociacijos, kaip antai FIGC, turi teisę numatyti sankcijas už jų sporto drausmės kodekso taisyklių pažeidimus, kai šios taisyklės ir sankcijos, skirtos jų laikymuisi užtikrinti, yra pateisinamos teisėtu bendrojo intereso tikslu. Vis dėlto, Teisingumo Teismo teigimu, tokios sankcijos gali būti leidžiamos tik su sąlyga, kad jų skyrimas apibrėžiamas *skaidriais, objektyviais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais*. Pastarasis reikalavimas, be kita ko, reiškia, kad nustatant sankcijų dydį ir trukmę turi būti atsižvelgiama į *kiekvieno atvejo aplinkybes*. Be to, turi būti galima atlikti *veiksmingą* tokių kriterijų *teisminę kontrolę* [30].

69. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar nagrinėjamos taisyklės yra tinkamos užtikrinti tikslą garantuoti sąžiningą ir lygiateisę sporto varžybų eigą ir ar jomis neviršijama tai, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

70. Vis dėlto norėčiau pabrėžti, kad FIGC sporto drausmės kodekso 12–18 straipsniai, esantys šio kodekso II skirsnyje „Sankcijų taikymas“, gali būti laikomi apibrėžiančiais nagrinėjamus įgaliojimus skirti sankcijas taip, kaip to reikalaujama pagal minėtą jurisprudenciją.

71. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į trečiąjį klausimą atsakyti, jog SESV 45 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais nedraudžiama, kad pagal nacionalinės teisės aktus, kaip antai nagrinėjamus šioje byloje, sporto institucijoms būtų leidžiama skirti sporto klubo vadovui drausminę nuobaudą, dėl kurios jam būtų uždrausta vykdyti profesinę veiklą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis 24 mėnesius, jeigu šie teisės aktai ir nuobaudos, skirtos užtikrinti jų laikymąsi, yra pateisinamos teisėtu bendrojo intereso tikslu, o šių nuobaudų nustatymas grindžiamas skaidriais, objektyviais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais. Be to, tokie nacionalinės teisės aktai nedraudžiami pagal SESV 101 ir 102 straipsnius.

[28] Žr. šios išvados 24 punktą.

[29] Žr. Sprendimą *FIFA* (100 ir 101 punktai).

[30] Žr. Sprendimą *European Superleague* (257 punktas) ir Sprendimą *FIFA* (111 punktas).

Dėl pirmojo klausimo

72. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnis, siejamas su Chartijos 47 straipsniu [31], turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais ribojama nacionalinių institucijų, atitinkančių su „teismo“ statusu, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisę, siejamus reikalavimus, atliekama drausminių nuobaudų teisminė kontrolė, kai atliekant *ad hoc* kontrolę ir pripažinus neteisėtumą iš asmenų, kuriems buvo paskirtos šios drausminės nuobaudos, gali būti priteista tik piniginė kompensacija, taip atimant iš kompetentingo teismo galimybę panaikinti tokias atitinkamiems asmenims paskirtas drausmines nuobaudas ir prireikus taikyti jiems laikinąsias apsaugos priemones.

Dėl priimtinumo

73. Italijos vyriausybė teigia, kad šis klausimas nepriimtinas, nes nacionalinių sporto drausmės institucijų sprendimais paskirtas draudimas tuoj baigs galioti. Kalbant konkrečiau, minėta vyriausybė pažymi, pirma, kad pareiškėjams pagrindinėje nustatytas draudimas galioja 24 mėnesius ir, antra, šią sankciją federacijos apeliacinis teismas paskyrė 2023 m. sausio 20 d. sprendimu, kuris tapo iš karto vykdytinas. Tai reikštų, kad nagrinėjamas draudimas baigs galioti 2025 m. sausio 20 d., kai prejudicinis sprendimas tikriausiai dar nebus priimtas. Taigi draudimo panaikinimas nebeturėtų realios naudos pareiškėjams pagrindinėje byloje, nes pasekmės, kurias ketinama juo panaikinti, pareiškiant ieškinį dėl panaikinimo, jau būtų išnykusios.

74. Išties pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją prašymas priimti prejudicinį sprendimą negali būti grindžiamas poreikiu gauti konsultacines nuomones bendrais ar hipotetiniais klausimais, jis turi būti grindžiamas poreikiu veiksmingai išspręsti bylą. Kaip yra nurodęs Teisingumo Teismas, paaiškėjus, kad pareiškėjai pagrindinėje byloje iš tikrųjų prarado suinteresuotumą siekti, kad nagrinėjamas sprendimas būtų panaikintas, prejudiciniai klausimai nebebūtų svarbūs prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoms byloms išspręsti ir Teisingumo Teismas turėtų konstatuoti, kad nebereikia priimti sprendimo [32].

75. Vis dėlto nemanau, kad taip yra šioje byloje. Be to, pažymėtina, jog per teismo posėdį pareiškėjai pagrindinėje byloje patikslino, kad galimas nagrinėjamo sprendimo panaikinimas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme leistų apsaugoti jų neturtinį interesą, panaikinant arba kuo labiau sumažinant drausminių nuobaudų poveikį jų reputacijai.

Dėl esmės

76. Pirmiausia reikėtų priminti, kad šis klausimas susijęs su tam tikromis Įstatymo Nr. 280/2003 nuostatomis, kuriose įtvirtinti pagrindiniai principai, reglamentuojantys sporto sistemos ir valstybės teisės sistemos santykį.

77. Šiose teisės nuostatose nustatytas teisinis pagrindas, kaip jis išaiškintas Italijos konstitucinėje jurisprudencijoje, gali būti apibendrintas taip, kaip nurodyta toliau.

[31] ESS 6 straipsnis yra bendroji nuostata, neturinti reikšmės analizuojant minėtus klausimus (žr. 2025 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Cairo Network ir kt.*, C-764/23–C-766/23, EU:C:2025:691, 61 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; toliau – Sprendimas *Cairo Network*).

[32] Žr., be kita ko, 2023 m. birželio 22 d. Sprendimą *État belge (Aplinkybės, susiklosčiusios po sprendimo grąžinti priėmimo)* (C-711/21 ir C-712/21, EU:C:2023:503, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

78. Konstitucijoje įtvirtinti veiksmingos teisminės gynybos principas ir teisė į gynybą minėtuose teisės aktuose buvo „pagrįstai palyginti“ su „sporto sistemos autonomijos“ principu, kylančiu iš Konstitucijos 2 ir 18 straipsnių. Atlikus tokį palyginimą prie Italijos sporto asociacijų įsteigtiems teismams ir CONI buvo suteikta „išimtinė jurisdikcija“, pagal kurią tik šios institucijos turi jurisdikciją panaikinti tokias drausmines nuobaudas, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje. Vis dėlto, išnaudojus teisių gynimo priemones trijų pakopų sporto teismų sistemoje, administraciniai teismai išlaiko jurisdikciją skirti piniginę kompensaciją atitinkamiems asmenims, jeigu šios drausminės nuobaudos būtų pripažintos neteisėtomis.

79. Savo rašytinėse pastabose Italijos vyriausybė teigia, kad šis teisinis pagrindas apibrėžia esminį jos „nacionalinio savitumo“, kaip jis suprantamas pagal ESS 4 straipsnį, bruožą. Dėl šios pastabos, mano nuomone, reikėtų priminti reikšmingą jurisprudenciją [33].

– *Dėl ESS 4 straipsnio 2 dalies ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos tarpusavio ryšio*

80. ESS 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Sąjunga gerbia valstybių narių nacionalinį savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių ir konstitucinių jų struktūrų.

81. Šio straipsnio ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos tarpusavio ryšys buvo aiškiai apibrėžtas sprendimuose *Vengrija / Parlamentas ir Taryba* [34] ir *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)* [35].

82. Tuose sprendimuose Teisingumo Teismas nurodė, jog negalima pagrįstai teigti, kad reikalavimai, kylantys tiek dėl stojimo į Sąjungą, tiek dėl dalyvavimo jos veikloje, susiję su pagarba tokioms vertybėms ir principams, kaip teisinės valstybės principas, veiksminga teisminė gynyba ir teismų nepriklausomumas, įtvirtintiems ESS 2 straipsnyje ir 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, gali pakenkti valstybės narės nacionaliniam savitumui, kaip tai suprantama pagal ESS 4 straipsnio 2 dalį. Vadinasi, remiantis pastarąja nuostata, kuri turi būti aiškinama atsižvelgiant į lygiavertes nuostatas, įtvirtintas ESS 2 ir 19 straipsniuose, valstybės narės negali būti atleistos nuo iš šių nuostatų kylančių reikalavimų laikymosi. Taigi nors, kaip matyti iš ESS 4 straipsnio 2 dalies, Sąjunga gerbia valstybių narių nacionalinį savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių ir konstitucinių jų struktūrų, dėl ko šios valstybės turi tam tikrą diskreciją užtikrinti teisinės valstybės principų įgyvendinimą, tai nereiškia, kad ši pareiga pasiekti rezultatą įvairiose valstybėse narėse gali skirtis. Nors valstybių narių nacionalinis savitumas, kurį Sąjunga gerbia, skiriasi, valstybės narės pritaria sąvokai „teisinė valstybė“, kuri yra jų pačių konstitucinėms tradicijoms bendra vertybė ir kurios jos įsipareigojo visada laikytis. Iš to matyti, kad pasirinkdamos atitinkamą konstitucinį modelį valstybės narės turi laikytis reikalavimų, kylančių iš ESS 2 straipsnio ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kaip juos yra išaiškinęs Teisingumo Teismas [36].

83. Galiausiai būtent Sąjungos teisės viršenybės principas neleidžia pasitelkti tokio aiškinimo, kuris leistų valstybėms narėms remtis nacionalinės teisės nuostatomis, net jei jos būtų konstitucinio lygmens, kad būtų pakenkta Sąjungos teisės nuostatų taikymui. Teisingumo Teismas, įgyvendindamas savo išimtinę jurisdikciją aiškinti Sąjungos teisę, turi patikslinti

[33] Dėl išsamesnės šios jurisprudencijos apžvalgos žr. mano išvadą byloje *Komisija / Lenkija (Teisingumo Teismo jurisprudencijos kontrolė ultra vires – Sąjungos teisės viršenybė)* (C-448/23, EU:C:2025:165, 61–69 punktai).

[34] 2022 m. vasario 16 d. sprendimas (C-156/21, EU:C:2022:97; toliau – Sprendimas *Vengrija / Parlamentas ir Taryba*).

[35] 2023 m. birželio 5 d. sprendimas (C-204/21, EU:C:2023:442; toliau – Sprendimas *Komisija / Lenkija*).

[36] Sprendimas *Vengrija / Parlamentas ir Taryba* (233 ir 234 punktai) ir Sprendimas *Komisija / Lenkija* (72–74 punktai).

Sąjungos teisės viršenybės principo apimtį atsižvelgdamas į reikšmingas šios teisės nuostatas, nes ši apimtis negali priklausyti nei nuo nacionalinės teisės nuostatų aiškinimo, nei nuo nacionalinio teismo, kaip antai *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) pateikto Sąjungos teisės nuostatų aiškinimo, neatitinkančio Teisingumo Teismo aiškinimo [37].

84. Taigi, nors nekyla abejonių, kad Italijos Respublika turi teisę numatyti savarankišką teisingumo sistemą, kad nacionalinės sporto asociacijos galėtų apsaugoti savo prerogatyvas valdžios institucijų atžvilgiu, tokios sistemos reglamentavimas negali pažeisti teisės į veiksmingą teisminę gynybą.

85. Prieš nagrinėjant klausimą, ar toks pažeidimas padarytas šioje byloje, reikėtų pateikti kelias įvadines pastabas dėl pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą teisės subjektams suteikiamos apsaugos turinio.

– *Dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos taikymo srities*

86. Sprendime *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* [38] Teisingumo Teismas nurodė, kad teisės subjektams pagal Sąjungos teisę suteikiamų teisių veiksmingos teisminės gynybos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, įtvirtintas Chartijos 47 straipsnyje. Padaręs tokią išvadą, Teisingumo Teismas pirmiausia patikslino, kad į pastarąją nuostatą reikia „tinkamai atsižvelgti“ aiškinant ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą [39] ir, antra, kad Chartijos 47 straipsnyje užtikrinamą teisę į veiksmingą teisinę gynybą *atitinka* ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje valstybėms narėms nustatyta pareiga nustatyti teisių gynimo priemones, būtinas veiksmingai teisminei gynybai Sąjungos teisei priklausančiose srityse užtikrinti [40].

87. Taigi Chartijos 47 straipsnis buvo pasitelktas siekiant apibrėžti iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylančios pareigos materialinį turinį trimis aspektais. Pirma, *struktūriniu* požiūriu ši pareiga reiškia, kad institucijos, galinčios aiškinti arba taikyti Sąjungos teisę, atitinka iš „teismo“ statuso kylančius reikalavimus, kaip antai nepriklausomumo, nešališkumo ir „pagal įstatymą įsteigto teismo“ reikalavimus [41]. Antra, *procesiniu* požiūriu minėta pareiga reiškia, kad šiose institucijose turi būti paisoma įvairių garantijų, susijusių su „teisingu bylos nagrinėjimu“ [42]. Trečia, kalbant apie teisminės kontrolės apimtį, pažymėtina, jog iš Sprendimo *Royal Football Club Seraing* [43], kuris buvo priimtas pasibaigus rašytinei proceso daliai šioje byloje ir dėl kurio per teismo posėdį kilo aktyvių ginčų, matyti, jog Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teisė į veiksmingą teisinę gynybą reikalauja, kad minėtos institucijos galėtų atlikti aktų, priemonių ar elgesio, kurie galėjo pažeisti teisės subjekto teises arba laisves, *veiksmingą teisminę kontrolę*. Tame sprendime

37 Žr. Sprendimą *Komisija / Lenkija* (77–79 punktai).

38 2018 m. vasario 27 d. sprendimas (C-64/16, EU:C:2018:117, 35 punktas).

39 Žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153, 143 punktas).

40 Žr. 2021 m. balandžio 20 d. Sprendimą *Repubblika* (C-896/19, EU:C:2021:311, 45 punktas).

41 Žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimą *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 36 punktas); 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Krajowa Rada Sądownictwa (Leidimas teisėjui toliau eiti pareigas)* (C-718/21, EU:C:2023:1015, 58 punktas) ir 2024 m. liepos 11 d. Sprendimą *Hann-Invest ir kt.* (C-554/21, C-622/21 ir C-727/21, EU:C:2024:594, 55 punktas).

42 Žr., be kita ko, 2024 m. lapkričio 28 d. Sprendimą *PT (Prokuroro ir nusikalstamą veiką padariusio asmens susitarimas)* (C-432/22, EU:C:2024:987, 70 punktas). Šiuo klausimu taip pat žr. mano išvadą, neseniai pateiktą byloje *Sociedad Civil Catalana* (C-523/24, EU:C:2025:889, 112–121 punktai).

43 2025 m. rugpjūčio 1 d. sprendimas (C-600/23, EU:C:2025:617, 75 punktas; toliau – Sprendimas *Royal Football Club Seraing*).

Teisingumo Teismas taip pat apibrėžė, kokius reikalavimus turi atitikti tokia teisminė kontrolė, kad ji būtų laikoma *veiksminga*[44]. Šie reikalavimai turi tam tikrą reikšmę atsakant į šį prejudicinį klausimą.

88. Primenu, kad byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, buvo kalbama apie nacionalines taisykles, pagal kurias trečiosios valstybės teismo (Sporto arbitražo teismo) priimtiems arbitražo sprendimams šalių tarpusavio santykiuose suteikiama *res judicata* galia valstybės narės teritorijoje, taip pat įrodomoji galia ginčo šalių ir trečiųjų asmenų santykiuose. Kadangi teismas, turintis teisę kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, iš anksto nepatikrino tokių arbitražo sprendimų atitikties Sąjungos teisei, kilo klausimas, ar tokios nacionalinės taisyklės atitinka ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su SESV 267 straipsniu ir Chartijos 47 straipsniu.

89. Pagrindiniai Teisingumo Teismo motyvai, išdėstyti jo atsakyme, apibendrinti trijuose paskesniuose šios išvados punktuose[45].

90. Pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą nereikalaujama teisės pateikti tiesioginį skundą, leidžiančios privatiems asmenims ginčyti arbitražo sprendimus, jeigu nacionalinėje teismų sistemoje yra galimybė atitinkamiems privatiems asmenims *netiesiogiai* pasinaudoti veiksminga šių arbitražo sprendimų teismine kontrole, taip užtikrinant teisių ir laisvių, kurios jiems garantuojamos pagal Sąjungos teisę, paisymą[46].

91. Tam, kad ši teisminė kontrolė būtų veiksminga, ji nebūtinai turi apimti visus teisės ir fakto klausimus, svarbius sprendžiant ginčus, dėl kurių buvo priimti minėti arbitražo sprendimai, bet pagrįstai gali būti *ribota*. Bet kuriuo atveju atitinkami teismai turi galėti patikrinti, ar tokie sprendimai atitinka *Sąjungos viešosios tvarkos* sričiai priskiriamus principus ir nuostatas, kurie yra svarbūs nagrinėjant atitinkamą ginčą, kaip antai darbuotojų judėjimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas, įtvirtintas atitinkamai SESV 45 ir 56 straipsniuose[47].

92. Be to, jeigu minėti teismai mano, kad tokie arbitražo sprendimai nesuderinami su šiais principais ir nuostatomis, jie pagal savo atitinkamą kompetenciją ir laikydamiesi taikytinų nacionalinės teisės nuostatų turi turėti galimybę nustatyti *visas teisines tokio nesuderinamumo pripažinimo pasekmes*[48]. Kalbant konkrečiai, tokiu atveju, kai nagrinėjamas judėjimo laisvių pažeidimas, tie teismai turi turėti galimybę ne tik konstatuoti tokį pažeidimą ir įpareigoti atlyginti dėl jo atitinkamiems asmenims padarytą žalą, bet ir *panaikinti* sprendimą, kuriuo padarytas toks pažeidimas[49]. Kartu su tokiais įgaliojimais būtinai turi būti suteikti įgaliojimai taikyti *laikinąsias apsaugos priemones*, kuriomis būtų galima užtikrinti visišką sprendimo dėl bylos esmės veiksmingumą, įskaitant atvejus, kai tie patys teismai pateikia Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą ir sustabdo bylos nagrinėjimą, kol bus priimtas Teisingumo Teismo sprendimas[50].

44 Sprendimas *Royal Football Club Seraing* (86 punktas).

45 Kaip matyti iš to sprendimo, tokiais motyvais nenukrypstama nuo 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *International Skating Union / Komisija* (C-124/21 P, EU:C:2023:1012).

46 Sprendimas *Royal Football Club Seraing* (76 ir 100 punktai).

47 Sprendimas *Royal Football Club Seraing* (84 ir 85 punktai).

48 Sprendimas *Royal Football Club Seraing* (103 punktas).

49 Sprendimas *Royal Football Club Seraing* (104 punktas).

50 Sprendimas *Royal Football Club Seraing* (105 punktas).

93. Priešingai, nei per teismo posėdį šiose bylose teigė Italijos vyriausybė, Teisingumo Teismo sprendimu sujungtose bylose *Cairo Network* nenustatyta minėtų principų išimtis.

94. Norėčiau tai paaiškinti. Minėtos vyriausybės teigimu, iš Sprendimo *Cairo Network* matyti, kad nors teisminės kontrolės veiksmingumas paprastai reiškia, kad nacionalinis teismas turi teisę panaikinti visas žalingas pažeidžiant Sąjungos teisę priimto akto ar atliktų veiksmų pasekmes, paprastos piniginės kompensacijos skyrimas gali būti pateisinamas, kai, kaip nagrinėjamu atveju, toks panaikinimas galėtų pažeisti viešąjį interesą.

95. Nagrinėjamos drausminės nuobaudos, taikomos fiziniams asmenims, susijusios su baudos taškų skyrimu futbolo klubo, kuriame šie asmenys dirbo, reitingui Italijos pirmosios lygos nacionaliniame futbolo čempionate (A serija). Jeigu nacionalinio teismo būtų buvę galima prašyti panaikinti ar pakeisti šias sankcijas arba tiesiog laikinai sustabdyti jų taikymą, netikrumo dėl šio čempionato galutinio reitingo padėtis būtų trukusi tiek, kad tai būtų nesuderinama su reikalavimu paskirti Europos rungtynėms tinkamas nacionalines komandas. Tokia situacija akivaizdžiai pakenktų Italijos futbolo čempionato tęstinumui.

96. Šiuo klausimu man atrodo būtina pažymėti tai, kas nurodyta toliau. Sprendime *Cairo Network* Teisingumo Teismas išties konstatavo, kad nacionalinio teismo, kompetentingo nagrinėti ieškinius, pareikštus dėl aktų, susijusių su teisių naudoti radijo dažnius suteikimu, apribojimas finansinio žalos atlyginimo priteisimu nebūtinai reiškia, kad šio teismo atliekama teisminė kontrolė nėra veiksminga[51]. Vis dėlto, skirtingai nuo šių bylų, sprendimas toje byloje buvo priimtas Sąjungos antrinės teisės, t. y. Direktyvos dėl elektroninių ryšių[52] ir Sprendimo (ES) 2017/899 dėl 470–790 MHZ dažnių juostos naudojimo Sąjungoje[53] reglamentuojamoje srityje.

97. Tai nėra nereikšminga aplinkybė. Kaip nurodė Teisingumo Teismas, nacionalinių teismų galimybė panaikinti minėtus aktus galėjo trukdyti 700 MHz dažnių juostos pertvarkymui, kurio reikalaujama pagal Sprendimą 2017/899, ir taip pakenkti tinkamam 5G veikimui Sąjungoje[54].

98. Iš to darau išvadą, kad vien galimybė skirti piniginę kompensaciją, nesuteikiant galimybės panaikinti neteisėto akto, yra pateisinama, jeigu toks panaikinimas keltų grėsmę vienam iš *reikšmingų Sąjungos teisės aktų tikslų*, tačiau šiuo atveju taip nėra.

– *Išvada dėl pirmojo klausimo*

99. Taigi darytina išvada, kad drausmines nuobaudas, kaip antai nagrinėjamas šioje byloje, turi galėti net ir netiesiogiai patikrinti institucijos, atitinkančios reikalavimus, susijusius su „teismo“ statusu, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisę, patikrinant, ar šios sankcijos suderinamos su Sąjungos viešosios tvarkos sričiai priskiriamais principais ir nuostatomis, o neteisėtumo atveju jas panaikinant.

[51] Sprendimas *Cairo Network* (83 punktas).

[52] 2022 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, 2002, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349).

[53] 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (OL L 138, 2017, p. 131).

[54] Sprendimas *Cairo Network* (75 ir 78 punktai).

100. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį klausimą atsakyti, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejama su Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos „teismų“, kaip jie suprantami pagal Sąjungos teisę, atliekama drausminių nuobaudų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, teisėtumo kontrolė apribota tik *ad hoc* kontrole, kuri neteisėtumo atveju gali baigtis tik piniginės kompensacijos priteisimu asmenims, kuriems šios nuobaudos buvo paskirtos. Šie teismai turi turėti galimybę panaikinti tokias nuobaudas ir prireikus taikyti laikinąsias apsaugos priemones, leidžiančias užtikrinti visišką teismo sprendimo dėl esmės veiksmingumą [55].

101. Norėčiau primygtinai pabrėžti, kad mano siūlomas atsakymas grindžiamas prielaida, jog Italijos administracinių teismų kontrolė yra vienintelė „teismų“, kaip jie suprantami pagal Sąjungos teisę, atliekama sprendimų skirti sporto drausmines nuobaudas teisėtumo kontrolė. Tačiau jeigu viena iš Italijos sporto drausmės institucijų, kurios teisėtumo kontrolės veiksmingumas šioje byloje neginčijamas, atitiktų visus reikalavimus, susijusius su „teismo“ statusu, nebūtų galima konstatuoti jokio ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimo [56].

102. Taigi man atrodo naudinga šiek tiek paanalizuoti šį klausimą, susijusį su Italijos sporto drausmės institucijų, kaip „teismų“, statusu.

– *Dėl Italijos sporto drausmės institucijų, kaip „teismų“, statuso*

103. Pagal jurisprudenciją, suformuotą nuo tada, kai buvo priimtas Sprendimas *Vaassen-Göbbels* [57], tam, kad institucija būtų laikoma „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, turi būti įvykdytos tam tikros sąlygos, pavyzdžiui, ji turi būti įsteigta pagal įstatymą, ji turi būti nuolatinė, jos jurisdikcija turi būti privaloma, procesas joje turi būti grindžiamas rungimosi principu, ji turi taikyti teisės normas ir būti nepriklausoma [58].

104. Nepriklausomumo reikalavimas apima išorinį ir vidinį aspektus. Pastarasis aspektas susijęs su sąvoka „nešališkumas“ ir reikalauja vienodo nešališkumo bylos šalių ir jų atitinkamų interesų, susijusių su bylos dalyku, atžvilgiu [59]. Manau, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atlikti būtent Italijos sporto drausmės institucijų nešališkumo išsamią analizę.

[55] Per teismo posėdį CONI teigė, kad sporto drausmės institucijų sprendimų panaikinimas, numatytas CONI sporto drausmės kodekso 63 straipsnyje, leidžia šaliai, pasiekusiai, kad administracinis teismas pripažintų drausminės nuobaudos neteisėtumą, reikalauti, kad šios institucijos šiuo aspektu vykdytų pastarojo teismo sprendimą. Darant prielaidą, jog ši aplinkybė įrodyta, man atrodo, kad jos nepakanka, kad būtų atmestas nagrinėjamų nuostatų nesuderinamumas su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejama su Chartijos 47 straipsniu.

[56] Tokiu atveju būtų galima nebent patikrinti, ar nacionalinės teisės normos, kuriomis reglamentuojamos esamos teisių gynimo priemonės procesinės taisyklės, atitinka lygiavertiškumo ir veiksmingumo sąlygas, neatsiejamas nuo Chartijos 47 straipsnio. Žr. 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Randstad Italia* (C-497/20, EU:C:2021:1037), jį nagrinėjau savo išvadoje byloje *AW „T“* (C-225/22, EU:C:2025:270, 47–50 punktai).

[57] 1966 m. birželio 30 d. sprendimas (61/65, EU:C:1966:39).

[58] Iš naujausių žr. 2025 m. rugpjūčio 1 d. Sprendimą *Daka ir kt.* (C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 ir C-493/23, EU:C:2025:592, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[59] Žr. 2020 m. sausio 21 d. Sprendimą *Banco de Santander* (C-274/14, EU:C:2020:17, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

105. Taigi, atsižvelgiant į pagrindinių bylų aplinkybes, atliekant tokią analizę neturėtų būti atsiribota nuo analizės teisinio pagrindo, įtvirtinto Sprendime *Ali Riza ir kt. prieš Turkiją* [60], kurį priėmė Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) [61].

106. Reikėtų priminti, kad byla, kurioje buvo priimtas tas sprendimas, buvo pradėta Turkijos futbolo federacijos (TFF) arbitražo komitetui pateiktais skundais dėl atitinkamai šios federacijos ginčų sprendimo komiteto (DRC) ir šios federacijos Drausmės komisijos priimtų sprendimų dėl futbolo žaidėjų ar arbitrų. Pažymėjęs, kad Arbitražo komiteto narius paskyrė TFF valdyba (*Board of Directors*), kurią visą paskyrė tos pačios federacijos asamblėja (*Congress*), ir kad valdyba, įgyvendindama savo paskyrimo įgaliojimus, turėjo plačią diskreciją, EŽTT pirmiausia išnagrinėjo klausimą, ar yra pakankamai garantijų, užtikrinančių, kad arbitražo komiteto nariai vykdytų savo funkcijas nepatirdami išorės spaudimo, antra, ar arbitražo komitetą sudarė nariai, kurie gali būti laikomi nepriklausomais ir nešališkais šiose procedūrose dalyvaujančių profesinių organizacijų atžvilgiu [62].

107. Dėl pirmojo aspekto EŽTT nusprendė, kad arbitražo komiteto nariai nebuvo apsaugoti nuo, be kita ko, valdybos spaudimo, nes tarp šių dviejų subjektų būta tam tikrų „ryškių organizacinių ir struktūrinių ryšių“, rodančių, kad valdyba daro „didelę įtaką arbitražo komiteto veiklai“ [63]. Grįsdamas tokią išvadą EŽTT nurodė tokias aplinkybes. Pirma, net jei šio komiteto nariai turėjo užtikrintą darbo vietą, jų kadencijos trukmė atitiko valdybos narių kadencijos trukmę. Antra, arbitražo komiteto nariai turėjo teisę gauti atlyginimą, kelionės išlaidų atlyginimą ir apgyvendinimo išmoką, kurių dydį nustatė valdyba. Trečia, nebuvo numatyta jokios specialios procedūros, jeigu šalys ginčytų arbitražo komiteto nario nepriklausomumą ar nešališkumą.

108. Dėl antrojo aspekto EŽTT pažymėjo, kad ir TFF valdybą, ir asamblėją daugiausia sudarė futbolo klubų, t. y. subjektų, kurie neišvengiamai dalyvauja tam tikruose arbitražo komiteto kompetencijai priklausančiuose ginčuose, atstovai.

109. Reikėtų priminti, kad pagal nagrinėjamus Italijos teisės aktus FIGC ir CONI paskirtų drausminių nuobaudų patvirtinimas priklauso dviejų federacijos institucijų (federacijos teismo ir federacijos apeliacinio teismui) ir ne federacijos institucijos (Sporto etikos komiteto) kompetencijai.

110. Dėl federacijos teismo ir federacijos apeliacinio teismo pažymėtina, kad įgaliojimai skirti jų narius suteikti *Consiglio federale* (federacijos taryba) [64] ir atrodo, kad šių įgaliojimų įgyvendinimą riboja tik „sporto sistemoje įgytos specialios kompetencijos ir patirties“ kriterijus [65]. Pavojų, kad šių institucijų nariams bus daromas federacijos tarybos spaudimas, galėtų padidinti tai, kad jų kadencijos trukmė atitinka federacijos tarybos narių kadencijos trukmę (ketveri metai, gali būti

[60] 2020 m. sausio 28 d. EŽTT sprendimas *Ali Riza ir kt. prieš Turkiją* (CE:ECHR:2020:0128JUD003022610).

[61] Primintina, kad Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje patikslinta, jog Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių EŽTK garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta EŽTK. Kaip matyti iš su Chartijos 47 straipsniu susijusių išaiškinimų, šio straipsnio antra pastraipa atitinka EŽTK 6 straipsnio 1 dalį. Taigi Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad jo pateiktu Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos išaiškinimu būtų garantuojamas toks apsaugos lygis, kuris atitiktų pagal EŽTK 6 straipsnio 1 dalį, kaip ją aiškina Europos Žmogaus Teisių Teismas, suteikiamą apsaugos lygį (žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija/ Lenkija (Teisėjų drausmės tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 165 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

[62] Žr. 2020 m. sausio 28 d. EŽTT sprendimą *Ali Riza ir kiti prieš Turkiją* (CE:ECHR:2020:0128JUD003022610, 209 ir 217 punktai).

[63] 2020 m. sausio 28 d. EŽTT sprendimas *Ali Riza ir kiti prieš Turkiją* (CE:ECHR:2020:0128JUD003022610, 216 punktas) (laisvas vertimas).

[64] Žr. *Statuto della FIGC* (FIGC įstatai), kurį 2024 m. lapkričio 20 d. Nutarimu Nr. 479 patvirtino CONI nacionalinė taryba, 27 straipsnio 3 dalį.

[65] Žr. FIGC įstatų 35 straipsnio 1 dalį.

du kartus pratęsta) ir kad *Commissione federale di garanzia* (federacijos etikos komitetas) [66], kurio narius taip pat skiria federacijos taryba, turi teisę juos atšaukti, be kita ko, „dėl rimtų priežasčių, kai tai tikslinga“ [67].

111. Dėl federacijos tarybos sudėties pažymėtina, kad keturiolika iš dvidešimties jos narių renkami įvairių nacionalinių futbolo lygų [68], o jos savo ruožtu sudarytos iš futbolo klubų, kurių vadovai, kaip šiuo atveju, gali dalyvauti procesuose minėtose federacijos institucijose.

112. Dėl Sporto etikos komiteto pažymėtina, kad jo narius skiria CONI nacionalinė taryba [69]. Jų kadencijos trukmė (4 metai) atitinka šios tarybos narių kadencijos trukmę [70]. Nacionalinė taryba taip pat skiria narius į *Commissione di garanzia degli organi di giustizia, di controllo e di tutela dell'etica sportiva* (Teisingumo, kontrolės ir sporto etikos apsaugos institucijų etikos komisija), įgaliotą atšaukti Sporto etikos komiteto narius [71]. Nacionalinės tarybos sudėčiai būdinga tai, kad jos nariai yra nacionalinių sporto federacijų atstovai, o daugumą balsų šioje institucijoje turi sudaryti būtent šių atstovų balsai [72].

113. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas, be kita ko, į nurodytas aplinkybes, turi patikrinti, ar viena iš Italijos sporto drausmės institucijų yra „teismas“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę. Jei taip būtų, Italijos teisės aktų leidėjo sukurta sporto drausmės sistema, vertinama kaip visuma, nebūtų nesuderinama su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa.

Išvada

114. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos „teismų“, kaip jie suprantami pagal Sąjungos teisę, atliekama drausminių nuobaudų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, teisėtumo kontrolė apribota tik *ad hoc* kontrole, kuri neteisėtumo atveju gali baigtis tik piniginės kompensacijos priteisimu asmenims, kuriems šios nuobaudos buvo paskirtos. Šie teismai turi turėti galimybę panaikinti tokias nuobaudas ir prireikus taikyti laikinąsias apsaugos priemones, leidžiančias užtikrinti visišką teismo sprendimo dėl esmės veiksmingumą.

[66] Federacijos etikos komisija yra institucija, kuriai iš esmės pavesta tikrinti, ar federacijos teismo ir federacijos apeliacinio teismo nariai atitinka tokioms pareigoms eiti keliamus reikalavimus (žr. *Codice di Giustizia Sportiva CONI* (CONI sporto drausmės kodeksas), 2015 m. lapkričio 9 d. nacionalinės tarybos Nutarimu Nr. 1538, patvirtinto 2015 m. gruodžio 16 d. *Decreto Presidenza Consiglio dei Ministri* (Ministrų Tarybos pirmininko dekretas), 5 straipsnio 3 dalį.

[67] Žr. CONI sporto drausmės kodekso 5 straipsnio 3 dalį ir FIGC įstatų 34 straipsnį.

[68] Žr. FIGC įstatų 26 straipsnį.

[69] Žr. CONI įstatų 6 straipsnio 4 dalies l1 punktą.

[70] Žr. CONI įstatų 5 straipsnio 2 dalį ir 12bis straipsnio 7 dalį.

[71] Žr. CONI įstatų 13ter straipsnio 3 dalį.

[72] Žr. CONI įstatų 6 straipsnio 3 dalį.

2. SESV 45 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama, kad nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami šioje byloje, leistų sporto organizacijoms skirti sporto klubo vadovui drausminę nuobaudą, dėl kurios jam būtų uždrausta 24 mėnesius vykdyti savo profesinę veiklą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis, jeigu šie teisės aktai ir nuobaudos, skirtos užtikrinti jų laikymąsi, pateisinamos teisėtu bendrojo intereso tikslu, o šių nuobaudų nustatymas pagrįstas skaidriais, objektyviais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais. Be to, tokie nacionalinės teisės aktai nedraudžiami pagal SESV 101 ir 102 straipsnius.